

Notat Kompetenceforhold

Kompetencedelegationen i kommunen er et puslespil stykket sammen af mange brikker. Summen af forskelligartet praksis fra fagområde til fagområde udviklet gennem enkeltsagsbehandling gør det bestemt ikke nemmere at få overblik over kompetenceforholdene omkring den enkelte sag.

En klar rollefordeling er en betingelse for at sikre gennemsigtigheden omkring beslutningsgangen i kommunen, og for at fremme sagernes behandling hurtigst muligt – mere service, mindre myndighed.

Formålet med dette notat er at bidrage til at skabe klarhed ikke mindst i de sager, hvor facit ikke er direkte formuleret af Byrådet.

Byrådet har kompetencen

Men med få lovgivningsfaste undtagelser er det Byrådet, som har al kompetence, og som kan uddelegere opgaver til et politisk udvalg eller til administrationen.

Lovgivningen

- Faglig lov
- Styrelsesloven

Styrelsesvedtægten

Byrådsbeslutninger – Kommissorier (nedsættelse af § 17, stk. 4 udvalg)

Glidninger

Byråds- og udvalgsbeslutninger - Enkeltsagsbehandling

Kompetenceplanen

Med glidninger menes udvikling gennem praksis, eller fordi selve opgavegrundlaget ændrer sig. F.eks. står der i styrelsesvedtægten "Borgerservice" under Beskæftigelses- og Integrationsudvalget, men hvad omfatter det i dag, hvor afdelingen Rådgivning og Udbetaling ikke længere er en enhed under Borgerservice?

Oplistingen ovenfor udgør sådan set den rækkefølge oppefra og ned, som gælder, hvis der er forskelle. F.eks. kan Byrådet ikke i styrelsesvedtægten ændre på den kompetencedelegation omkring økonomi, der er tildelt Økonomiudvalget i styrelsesloven.

Men ingen principper er selvfølgelig helt ufravigelige – en ny beslutning om ændring af kompetence i en enkeltsag kan godt ændre på et kompetenceforhold, som ellers var fastlagt i styrelsesvedtægten.

Styrelsesvedtægten og umiddelbar forvaltning

Styrelsesvedtægten er opstillingen af den politiske organisation. Styrelsesvedtægten er også Byrådets delegation af opgaver til Økonomiudvalget og de stående udvalg – det enkelt udvalg får ansvaret for den umiddelbare forvaltning af en række opgaver.

Umiddelbar forvaltning betyder:

- Retten til at afgøre alle sædvanlige sagerne inden for udvalgets fagområde
- Ansvaret for, at Byrådets sager vedrørende fagområdet, herunder også enkeltsags spørgsmål vedrørende fagområdet i tværgående sager, oplyses sagligt og politisk

Indholdet i den vedtagne styrelsesvedtægt og det besluttede politikkoncept betyder også, at kompetencen omkring tilblivelsen af politikker og strategier er fordelt mellem Byråd og udvalg. Tværgående politikker er Byrådets kompetence. Politikker vedrørende det enkelte fagområde, og de politikker, som er nødvendige for at udmønte Byrådets tværgående politikker inden for fagområdet, er udvalgenes kompetence.

Den samme kompetencefordeling gælder typisk også for de strategier, som operationaliserer politikkerne.

Vores forståelse af styrelsesvedtægten kan godt ændre sig over tid – hvem havde f.eks. i 2013 overblik over, hvad "drift af kommunale ejendomme" i praksis ville indebære kompetencemæssigt i 2016? Men styrelsesvedtægten er ikke dynamisk på samme måde som kompetenceplanen.

Kompetenceplanen

Kompetenceplanen angiver udstrækningen af udvalgenes ansvar og af delegationen fra det politiske niveau til administrationen. Kompetenceplanen er på den måde den praktiske implementering af styrelsesvedtægten i sagsbehandlingsforløb for de sager, der også skal behandles politisk.

Den overordnede opgavefordeling mellem Byråd og udvalg er nogenlunde stationær. I hvert fald forudsætter ændringer konkrete beslutninger truffet af Byrådet. Kompetenceplanen er lidt noget andet. De overordnede principper er selvfølgelig fortsat stationære – principper og rammer besluttet af udvalgene, enkeltsagsbehandlingen varetages af administrationen. Men detaljerne i kompetencefordelingen kan godt flytte sig – nogle sager bliver rutinesager, og så beslutter udvalget, at dem kan administrationen godt tage sig af fremadrettet. Andre sager bliver politiske, og så må sagerne forbi det politiske niveau, inden de kan afsluttes.

En af de ting, man skal være særlig opmærksom på ved kompetenceplanen, er, at Byrådet i planen sådan set tager kompetence tilbage igen i en række sager efter at have givet udvalgene kompetencen i styrelsesvedtægten. Det gælder f.eks. i forhold til beslutningen om vedtagelse af en lokalplan.

Det er substansen, som er afgørende for kompetenceforholdet ikke formuleringen

Det er væsentligt, at det er sagernes primære indhold, som kompetencedelegationen handler om ikke ordvalget.

F.eks. er fastsættelse af takster og gebyrer Byrådets kompetence. Det følger af lovgivningen. Men det gælder altså ikke alle takster, og i hvert fald ikke blot ordet "takster" eller "gebyr" indgår i sagsfremstillingen. Byrådet har kompetencen i forhold til de takster, som fastsættes som en væsentlig del af kommunens budget, eller på anden vis retter sig mod borgerne generelt f.eks. rykkergebyrer. Takster og gebyrer, som kommunen skal godkende, men som vedrører selvstændige juridiske enheder, er således det relevante fagudvalgs kompetence.

Fastsættelse af serviceniveauet er også Byrådets kompetence, og det følger af lovgivningen. Men det omfatter altså det overordnede serviceniveau, som generelt gælder alle kommunens borgere f.eks. hvor tit ældre borgere tilbydes et bad. Serviceniveauet på biblioteket eller i den enkelte kommunale hal er derimod det relevante fagudvalgs kompetenceområde eller administrationens.

Når det er substansen og ikke formuleringen, som er afgørende for kompetenceforholdet, er man også nødt til at se på, om der reelt ændres noget. Serviceniveauet for kommunens ældre borgere er f.eks. baseret på rigtig mange lovgivningsfastsatte bestemmelser. Lovgivningen ændres løbende, og formuleringen af serviceniveauet opdateres derfor som en konsekvens af en ændring. Men hvis en sådan opdatering reelt ikke flytter på noget i forhold til slutbrugeren eller internt i kommunen, så

giver det ikke mening at bede udvalg eller Byråd vurdere, om de vil godkende ændringen. Opdateringen kan derfor ske administrativt, og det interesserede udvalget orienteres om, at opdateringen er foretaget.